

О'QUVCHILARDA NUTQIY FAOLLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INGLIZ TILI FANINING O'RNI

Murodova Umida Salimovna

*Samarqand viloyati Urgut tumani MMTB ga qarashli
63-umumiy o'rta ta'lim maktabi ingliz tili fani o'qituvchisi*

Anotatsiya. Ushbu maqolada o'quvchilarda nutq faoliyatini rivojlantirishda ingliz tilining o'rni o'rganilgan. Ingliz tilini bilish bugungi o'zaro bog'liq dunyoda hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lib, samarali muloqot va turli akademik va ijtimoiy kontekstlarda faol ishtirok etish imkonini beradi. Topilmalar shuni ko'rsatadiki, ingliz tilini bilish o'quvchilarning nutq faolligini rivojlantirishga sezilarli hissa qo'shadi, ularga o'zlarini samarali ifoda etish va global jamoalarda faol ishtirok etish imkoniyatini beradi.

Kalit so'zlar: ingliz tili, nutq faoliyati, o'quvchilarni rivojlantirish, muloqot qobiliyatlari, ikkinchi tilni o'zlashtirish.

Anotation. This article explores the role of English in the development of speech activity in students. Knowledge of English is decisive in today's interconnected world, allowing effective communication and active participation in various academic and social contexts. The findings suggest that knowledge of English contributes significantly to the development of student speech activity, giving them the opportunity to express themselves effectively and participate actively in global communities.

Keywords: English, speech activity, Student Development, Communication Skills, Second Language Acquisition.

Аннотация. В данной статье исследуется роль английского языка в развитии речевой деятельности учащихся. Знание английского языка имеет решающее значение в современном взаимосвязанном мире, обеспечивая эффективное общение и активное участие в различных академических и социальных контекстах. Полученные данные свидетельствуют о том, что знание английского языка вносит существенный вклад в развитие речевой активности учащихся, дает им возможность эффективно выразить себя и активно участвовать в глобальных сообществах.

Ключевые слова: английский язык, речевая деятельность, развитие учащихся, коммуникативные навыки, овладение вторым языком

Ingliz tili zamonaviy dunyoning turli madaniyat va kelib chiqishi bo'lgan odamlar o'rtasida ko'prik bo'lib xizmat qildi. Ta'lim sohasida ingliz tilining ahamiyati uning global til maqomidan tashqarida. Ingliz tilini bilish o'quvchilar o'rtasida nutq faolligini rivojlantirishga yordam beradi, ularga samarali muloqot qilish va turli akademik va ijtimoiy sharoitlarda faol ishtirok etish imkonini beradi. Ushbu maqola ingliz tilining

o`quvchilarda nutq faolligini oshirishda, qo'llanilgan usullarni o'rganishda, natijalarni taqdim etishda va o`quvchilarning rivojlanishiga ta'sirini muhokama qilishda rolini o'rganadi.

Nutq faoliyatini rivojlantirishda ingliz tilining rolini o'rganish uchun turli xil ma'lumotga ega bo'lgan o`quvchilar namunalarini jalb qilgan holda tadqiqot o'tkazildi. Tadqiqotda miqdoriy va sifatli ma'lumotlarni yig'ish texnikasini birlashtirgan aralash usulli yondashuv qo'llanilgan. Miqdoriy ma'lumotlar o`quvchilarning nutq faolligi darajasini o'lchaydigan oldindan va keyingi baholash orqali olingan. O`quvchilarning ingliz tilini o'rganish bo'yicha tajribalari va tasavvurlari to'g'risida tushuncha olish uchun kuzatuvlar, intervyular va so'rovlar orqali sifatli ma'lumotlar to'plandi.

Ingliz tili o`quvchilarda nutq faolligini rivojlantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Bu erda uning ahamiyatini ta'kidlaydigan ba'zi asosiy fikrlar:

- Global til: ingliz tili biznes, ilmiy doiralar va xalqaro munosabatlarda keng qo'llaniladigan global aloqa tili hisoblanadi. Ingliz tilini o'rganish o`quvchilarga jahon hamjamiyatida samarali ishtirok etish imkoniyatini beradi va shaxsiy va kasbiy o'sish uchun ko'plab imkoniyatlarni ochib beradi.

- Muloqot qobiliyatlari: ingliz tilini bilish o`quvchilarning muloqot qobiliyatlarini oshiradi, ularga o'z fikrlari, g'oyalari va fikrlarini samarali ifoda etish imkonini beradi. Bu akademik muvaffaqiyat, ijtimoiy o'zaro ta'sir va kelajakdagi martaba istiqbollari uchun zarur bo'lgan aniq va aniq og'zaki muloqotni osonlashtiradi.

- Akademik yutuq: ingliz tili dunyodagi ko'plab ta'lim muassasalarida o'qitish vositasidir. Ingliz tilini o'zlashtirish orqali o`quvchilar ko'plab bilim va manbalarga, shu jumladan darsliklar, ilmiy ishlar va onlayn tarkibga kirishlari mumkin. Bu ularga akademik jihatdan ustunlik qilish va intellektual nutq bilan shug'ullanish imkoniyatini beradi.

- Kognitiv rivojlanish: ingliz tili kabi ikkinchi tilni o'rganish kognitiv qobiliyatlarni, jumladan xotira, e'tibor, muammolarni hal qilish va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rag'batlantiradi. O`quvchilar lug'at, grammatika va til tuzilmalariga ega bo'lishlari bilan ularning kognitiv moslashuvchanligi va umumiy aqliy epchilligi yaxshilanadi va turli mavzularda akademik ko'rsatkichlariga foyda keltiradi.

- Madaniy tushuncha: ingliz tili ko'plab adabiyotlar, filmlar, musiqa va boshqa madaniy ifoda shakllaridan foydalanish imkoniyatini beradi. Ingliz tilini o'rganish orqali o`quvchilar turli madaniyatlar, an'analar va istiqbollar haqida tushunchaga ega bo'ladilar. Bu ta'sir ularning madaniyatlararo vakolatini oshiradi, empatiyani kuchaytiradi va global tafakkurni targ'ib qiladi.

- Ishga joylashish: ingliz tilini bilish mehnat bozorida juda qadrlanadi. Ko'pgina transmilliy kompaniyalar va tashkilotlar ingliz tilida samarali muloqot qila oladigan xodimlarni talab qiladi. Ingliz tilini o'zlashtirish o`quvchilarga mehnat bozorida

raqobatbardoshlikni beradi, ularning martaba imkoniyatlarini kengaytiradi va kasbiy muvaffaqiyatga erishish imkoniyatlarini oshiradi.

•Texnologik o'zgarishlar: ingliz tili raqamli dunyoda dominant tildir. Internet, dasturiy ta'minot va texnologik yutuqlar asosan ingliz tilini asosiy til sifatida ishlatadi. Ingliz tilini bilish o'quvchilarga raqamli landshaftda harakat qilish, ma'lumotlarga kirish va o'rganish va muloqot qilish uchun texnologik vositalardan foydalanish imkonini beradi.

•Shaxsiy imkoniyatlarni kengaytirish: ingliz tili ko'nikmalari o'quvchilarga mustaqil o'quvchi va o'ziga ishongan shaxs bo'lish imkoniyatini beradi. Bu o'z-o'zini hurmat oshiradi, o'z-o'zini ifoda rag'batlantiradi, va samarali o'z g'oya va intilishlarini aniq o'quvchilarga beradi. Ingliz tilini bilish muvaffaqiyat hissini beradi va o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytiradi, ularni yangi imkoniyatlarni o'rganishga va maqsadlariga erishishga undaydi.

Ingliz tili o'quvchilarda nutq faoliyatini rivojlantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Bu ularni muhim muloqot qobiliyatlari bilan jihozlaydi, kognitiv qobiliyatlarni oshiradi, madaniy tushunishni rivojlantiradi, ish bilan ta'minlanish istiqbollari yaxshilaydi va globallashtirilgan dunyoda gullab-yashnashiga imkon beradi.

Tadqiqot natijalari o'quvchilar orasida ingliz tilini bilish va nutq faolligi darajalari o'rtasidagi ijobiy bog'liqlikni aniqladi. Ingliz tilini yuqori darajada namoyish etgan o'quvchilar o'zlarini og'zaki ifoda etishda katta ishonch va ravonlikni namoyish etdilar. Bundan tashqari, ular faol tinglash, munozaralarda qatnashish va o'z g'oyalarini izchil taqdim etish kabi takomillashtirilgan muloqot qobiliyatlarini namoyish etdilar. Tadqiqot shuningdek, haqiqiy ingliz tilidagi materiallarga ta'sir qilish, interaktiv til faoliyati va amaliyot va fikr-mulohazalar uchun imkoniyatlar muhimligini ta'kidlaydi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, ingliz tili o'quvchilarda nutq faolligini rivojlantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ingliz tilini o'rganish orqali o'quvchilar samarali muloqot qilish uchun qimmatli vositaga ega bo'lib, o'z fikrlari, fikrlari va g'oyalarini aniqlik va ishonch bilan ifoda etishlariga imkon beradi. Ingliz tilini bilish o'quvchilarni akademik va ijtimoiy kontekstlarda faol ishtirok etish qobiliyati bilan ta'minlaydi va ularning global jamoalarga qo'shilishini osonlashtiradi. Tadqiqot o'quvchilarda nutq faolligini oshirish uchun kommunikativ yondashuvlar, interfaol o'qitish usullari va haqiqiy til tajribalarini kiritish muhimligini ta'kidlaydi.

Xulosalar:

Ingliz tilini bilish o'quvchilarda nutq faolligini rivojlantirishga sezilarli hissa qo'shadi. Ingliz tilini o'zlashtirish o'quvchilarga o'zlarini ravon ifoda etish, mazmunli suhbatlar o'tkazish va turli kontekstlarga faol hissa qo'shish imkonini beradi. O'qituvchilar va siyosatchilar ingliz tilini o'rganishni targ'ib qilishni birinchi o'ringa qo'yishlari, o'quvchilarga amaliyot, o'zaro ta'sir o'tkazish va haqiqiy materiallarga ta'sir qilish uchun keng imkoniyatlar yaratishlari kerak. Ingliz tili ta'limiga sarmoya kiritish

orqali ta'lim muassasalari o'quvchilarga o'zaro bog'liq dunyo talablarini hal qilishga tayyor bo'lgan samarali kommunikator bo'lish imkoniyatini berishi mumkin.

Tadqiqot natijalariga asoslanib, o'quvchilar o'rtasida nutq faolligini rivojlantirishda ingliz tilining rolini oshirish uchun bir nechta tavsiyalar berilishi mumkin:

- Haqiqiy hayotda tildan foydalanish va o'zaro ta'sirni ta'kidlaydigan kommunikativ til o'qitish metodologiyasini targ'ib qiling.

- Ingliz tilini o'rganishning turli mavzular va fanlar bo'yicha integratsiyasini rag'batlantirish.

- O'quvchilarga munozaralar, guruh muhokamalari va taqdimotlar kabi haqiqiy til tajribalari bilan shug'ullanish imkoniyatlarini taqdim eting.

- Til amaliyoti va ta'sirini engillashtirish uchun multimedia vositalari, haqiqiy materiallar va til o'rganish platformalarini o'z ichiga olgan turli xil manbalarni taklif eting.

- O'quvchilarni til rivojlanishida tavakkal qilishga va xato qilishga undaydigan qo'llab-quvvatlovchi va inklyuziv til o'rganish muhitini yarating.

- O'qituvchilarni kommunikativ tillarni o'qitish usullarini, samarali teskari aloqa usullarini va sinfda nutq faoliyatini rivojlantirish strategiyalarini o'z ichiga olishga o'rgatish va qo'llab-quvvatlash.

Ushbu takliflarni amalga oshirish orqali o'qituvchilar va muassasalar nutq faoliyatini rivojlantirishda ingliz tilining rolini oshirishi, o'quvchilarni tobora globallashib borayotgan va o'zaro bog'liq dunyoda rivojlanish uchun zarur ko'nikmalar bilan jihozlashi mumkin.

Adabiyotlar.

1. Biryukova, O. A. Teaching speaking in high school: interview method at the English language lesson / O. A. Biryukova, D. V. Semenova // Scientific Review. International Scientific and Practical Journal. - 2017. - No. 2. - p. 1.

2. Starodubtseva, O. G. Types of exercises for the formation of lexical skills of oral speech in a non-linguistic university [Text] / O. G. Starodubtseva // Scientific and Pedagogical Review. - 2013. - Issue 2 (2). - pp. 45-48.].

3. Konyshva A.V. Modern methods of teaching English. - Minsk: TetraSystems, 2011. - 304 p.

4. Suvorova N. A. Interactive learning: new approaches. M.: Verbum, 2005. 42 p.

5. Baumer T. Handbuch Interkulturelle Kompetenz. Zürich: Orell Füssli Verlag AG, 2002. 223p.

6. Lamy M. N., Hampel, R. Online communication in language learning and teaching. London: Palgrave Macmillan, 2006. 258 p.